

МАЛИ ОБИЛИЋ .

На самом почетку месеца августа 1914. године, при првом повлачењу српске војске на обронцима планине Цер, због очигледно бројчано јачег, опремљенијег и изнад свега одморнијег аустро-угарског непријатеља, командант Јадарског четничког одреда, тадашњи пешадијски мајор Војин Поповић (1881-1916), многим познатији као војвода Вук, добио је наредбу да са својим одредом запоседне положај испред села Завлаке са обе стране обала реке Јадра која се улива у Дрину. Наредба је била да се тај део мора задржати по сваку цену до следеће команде. Наредба је одмах извршена и село Завлака обезбеђено.

Испред самог положаја, у поменутом селу, налазио се један мост који уопште није био обезбеђен и био много истакнут противничком табору. Војвода Вук је одмах упитао ко би хтео добровољно да се јави за стражу на том мосту? Без оклевања одмах се јавило до 30 људи. Међу њима се пријавио и један момак, уистину омаленог раста и сав скоро у ритам, коме нико, па ни сам четнички војвода, није знао његово право име, него су га сви звали „Каћа“. Ово име су му наденули по његовом причању, да док је био питомац у Пешадијској подофицирској школи, због тога што је малог раста, а имао је чин ђачког каплара. Исто је говорио да су га претпостављени отпустили због болести, па је и сам желео да га сви зову тим надимком, јер га је оно стално потсећало на лепе дане проведене у Подофицирској школи. Када га је командант видео међу осталима који су се јавили за стражу на мосту, зачуђено га упита:

– Па зар и ти бре, Каћа ’оћеш да чуваш тај мост?..

Он се застиде оборивши главу на трен и одмах, као из пушке, одговори на изуст:

– Господине мајоре!, само преко мене мртва прећи ће Шваба преко моста, јер умам да мрем као Обилић!..

Сви су се другови из чете на то слатко насмејали одмахујући ко главама, ко рукама. Једино је командант остао потпуно озбиљан и мало више замишљен но што је дотле био.

Све пријављене добровољце командант је лично, под кишом од непријатељских танади, одвео до моста и распоредио их. Аустро-угарска војска је 4. и 5. августа (по Јулијанском календару) свом својом силином нападала српске положаје покушавајући да преотме цело место, што им није и поред свега, уопште пошло за руком. Увече 5. августа ударише посебном жестином са једном својом четом и на Завлачки мост, који је бранило 30 четника, а међу њима беше и малени Каћа, али, и поред силине ударца, све би без икаквог успеха. Иако се одбрана моста одржала, губици код браниоца били су доста велики, па је због тога командант наредио да се целокупна стража ипак са моста током ноћи, неопажено и што тише повуче на главни положај самог села. Када се стража вратила у састав одреда видело се да нема Каће. Такође га није било ни међу погинулима и рањенима, те је владало опште мишљење да се он највероватније предао непријатељу.

Следећега преподнева, негде око 9 часова 6. августа, извршен је један силовит налет на непријатеља и Аустро-Угари почеше да се комешају и лагано све више повлаче, а српски одред је прешао у гоњење. Када су наши поново стигли до моста, наишли су на праву могилу непријатељских изгинулих и рањених војника који су издисали. Међу њима, негде при врху те уистину повеће могиле на средини лежао је у локви Каћа са стегнутом брзометком (*маузерком*) у левици и ручном бомбом (*васићком*) у десници, са које је већ био скинут капак, али је вероватно није имао кад да удари и баци. Предухитрило га је непријатељско зрно које га је погодило посред чела. Имао је на себи још неколико дубоких засека и убода бајонетима и тесацима... Јављено је одмах команданту Војину Поповићу о Каћи. Када је пристигао, а то је учинио скоро одмах, скинуо је капу пред покојним Каћом и помоливши се за душу великог јунака, рече:

– Задату си реч одржао до краја и уистину си погинуо као прави Обилић!.. Слава Ти јуначе!..

Наредио је да се сахрани у гробљу села Завлаке, што је и учињено. Први пут тада сви из његове јединице видеше сузу у оку војводе Вука...

Сам наш делија војвода Вук, кога уистину до тог часа Суђаје нису хтеле, а о чијем јунаштву и разним борбама испредале су се многе приче још за живота, погине од бугарског метка, који га погоди право у срце, 16. XI 1916. године, на Груништу подно Црне Стене на Кајмакчалану, где је био и сахрањен. Посмртни остаци потпуковника Војина Поповића, свечано су пренети преко Солуна у Београд. У необично великом броју поштовалаца и ратних другова, после опела у Саборној цркви, пренет је до Новог гробља, 30. IX 1923. (парцела XII, грбница 21/II). Годину дана раније постављен је и велики споменик посвећен нашим ослободилачким ратовима 1912-1918, на Топличиним венцу, са бронзаним кипом војводе Вука у јуришу, рад познатог нашег вајара Ђорђа Јовановића.

Ваљало би још поменути да је војвода Вук завршио XXXII класу Војне академије (1899-1901) из које су такође били овенчани бесмртном славом Воја Танкосић (1880-1915) и Драгутин Гавриловић (1882-1945). До избијања Великога рата, Војин Поповић је становао у улици Баба-Вишњиној 44 у Београду.

Коста Ђ. Кнежевић

(*Политика*, 18. VIII 2018, субота, бр. 37.631, год. CXV, стр. 20, »100 година од Великог рата«, текст је нешто скраћиван).

КОМЕНТАРИ БЛИЖЊИХ

Шиме О. (18. VIII 2018)

Ниси баш као, рецимо, Хемингвеј, али је прича лепа...

Војин Поповић – војвода Вук
(*9. XII 1881, Сјеница – †29. XI 1916, Груниште)

Војо Ј. (20. VIII 2018)

Коле, стварно је занимљив овај врли Обилић, а таковијех је било више у нас, зар не?..

Lida B. (22. VIII 2018)

Sad sam upravo pročitala. Baš Ti je slatko ono za *Politiku*...

Маја N. (22. VIII 2018)

Приче су као и обично веома занимљиве («Српски Гаврош», «Мали Обилић») само се питам одакле Вам сви ти подаци...

Mila M. (22. VIII 2018)

Da Ti se zahvalim samo što misliš na mene... svaka Ti, brate, para вреди!..

Kolo S. (22. VIII 2018)

...I ova Ti je odlična, kao uostalom i sve prethodne... Svaku Tvoju priču šaljem mnogima za koje znam da ih prava istorija uvek zanima...

Neša D. (22. VIII 2018)

...Сви те у Институту и околo помно читају чим се појавиш у *Политици* и немају никаквих замерки већ само искрених хвала...

Goca K. (24. VIII 2018)

...Хвала и за Твоје приче («Српски Гаврош», «Мали Обилић»). Као и увек, дивне су. Важне. За често читање и трајно памћење. Једном ћу све које си ми послао одштампати и укоричити...

Dejan V. (25. VIII 2018)

...Са задовољством сам прочитао нове текстове («Српски Гаврош», «Мали Обилић»). И они, попут осталих Ваших "етида", дају на постојаности гласовима које до сада нисмо имали прилике да чујемо, а који, насупротив штурим уџбеничким интерпретацијама, омогућавају "животнија" читања и сагледавања ратова с почетка прошлог столећа.

У последњем пасусу текста "Мали Обилић" споменута је, између осталих, "бесмртна слава Воје Танкосића"... Уистину, дотични је прославио српско оружје у рату против Турака и Аустро-Угара (ови други су, уколико се не варам, наредили чак и ексхумацију његових посмртних остатака како би се уверили да су се најзад ослободили свог 'душманина'), али се поменути мајор није либио да то исто српско оружје укаља у миру... Не знам колико сам меродаван да судим, али чини ми се да се, упркос исказаној храбрости, по чојству и моралном кодексу Танкосић не може равнати са Гавриловићем...

Bojan S. (31. VIII 2018)

...Hvala Ti na ovoj stvarno dirljivoj priči – a sve su Ti zaista dirljive, koje si mi do sada poslao! – za koju sam nekada davno, ali samo donekle slušao u delovima od moga dede Solunca, kada bi se sećao rata. Krivo mi je što nisam sve zapisivao, ili snimao na kasetofon, al' beše mu!.. a isto tako hvala Ti i na adresi vojvode Vuka za koju verujem niko nije ni znao gde je stanovao dok se nije zaratilo... Da li si pokušao da nađeš Kaćin grob u tom seoskom groblju gde ga je vojvoda Vuk sahranio?.. Zašto ovog teksta nema i na netu, iako ga je *Politika* štampala?..

Aca L. (3. IX 2018)

...Uvek kada mi ih pošalješ, obavezno pročitam Tvoje lepe i zanimljive priče, koje su verujem za mnoštvo, sasvim nepoznate... Lagano radi na tome da taj Tvoj trud najзад заживи и као добра збирка...

Deki J. (5. IX 2018)

...Да се и ја сложим са претходницима: свака Ти је прича на свој начин веома добра. Владаш материјом, увек имаш добар и необичан увод, а онда читаоца држиш у неизвесности све до краја приче, коју увек подкрепиш чињеницама за које ретко ко уопште може да зна...

Ivanka M. (13. IX 2018)

...Hvala Vam najlepše na svim člancima, koje ste mi poslali («Српски Гаврош» i «Мали Обилић»). Veoma je zanimljiv članak o vojvodi Vuku Popoviću...

